

58. srečanje mladih raziskovalcev Slovenije 2024

Krožna ekonomija - Varovanje okolja ali denarnice ?

Raziskovalno področje: EKONOMIJA
Raziskovalna naloga

Avtor: Matjaž Pinter
Mentorica: dr. Lidija Kodrin
II. gimnazija Maribor

Maribor, april 2024

KAZALO VSEBINE

KAZALO VSEBINE	I
KAZALO GRAFOV	II
POVZETEK	III
ZAHVALA	IV
1. UVOD	1
1.1. CILJI RAZISKOVALNE NALOGE IN HIPOTEZA.....	1
2. METODE DELA	2
3. TEORETIČNI DEL NALOGE	3
3.1 MLADI IN RABLJENI IZDELKI	3
3.2 VLOGA SPOLA	3
3.3 RAZLOGI ZA NAKUPOVANJE RABLJENIH IZDELKOV	4
3.4 STRUKTURA NAKUPOV RABLJENIH IZDELKOV	5
3.5 KJE NAJTI RABLJENE IZDELKE	5
4. EMPIRIČNI DEL NALOGE	6
4.1 RAZISKOVALNI NAČRT	6
4.1.1 CILJI RAZISKAVE IN RAZISKOVALNA HIPOTEZA	6
4.1.2 UPORABLJENE METODE	6
4.2 ANALIZA ODGOVOROV	8
4.2.1 ANALIZA VZORCA.....	8
4.2.2 ANALIZA ODGOVOROV	9
5. RAZPRAVA	17
5.1 PREVERJANJE HIPOTEZE.....	17
5.2 RAZPRAVA	17
8. VIRI	23
9. PRILOGA	25

KAZALO GRAFOV

<i>Graf 1: Struktura odgovorov glede na spol.....</i>	<i>8</i>
<i>Graf 2: Struktura dijakov glede na kupovanje rabljenih izdelkov.....</i>	<i>9</i>
<i>Graf 3: Struktura dijakov glede na nakup rabljenih izdelkov</i>	<i>9</i>
<i>Graf 4: Struktura dijakinj glede na nakup rabljenih izdelkov</i>	<i>10</i>
<i>Graf 5: Razlogi za nakupovanje rabljenih izdelkov.....</i>	<i>10</i>
<i>Graf 6: Struktura nakupov »iz druge roke« glede na vrsto izdelka</i>	<i>11</i>
<i>Graf 7: Struktura prihrankov glede na delež.....</i>	<i>12</i>
<i>Graf 8: Viri pridobivanja rabljenih oblačil, obutve in modnih dodatkov</i>	<i>12</i>
<i>Graf 9: Poznavanje spletnih mest za preprodajo rabljenih oblačil, obutve in modnih dodatkov</i>	<i>13</i>
<i>Graf 10: Zadržki do kupovanja rabljenih oblačil, obutve in modnih dodatkov.....</i>	<i>14</i>
<i>Graf 11: Primerljivost rabljenih in novih izdelkov</i>	<i>14</i>
<i>Graf 12: Struktura odgovorov dijakov o razvitosti trga rabljenih izdelkov v Sloveniji.....</i>	<i>15</i>
<i>Graf 13: Struktura odgovorov dijakov o trg rabljenih izdelkov</i>	<i>15</i>
<i>Graf 14: Struktura odgovorov dijakov glede pomena nakupa rabljenih izdelkov prispevku h krožni ekonomiji.....</i>	<i>16</i>

POVZETEK

Krožna ekonomija je gospodarski koncept, ki temelji na ponovni uporabi in ohranjanju obstoječih virov. Tako z vidika ekonomije kot tudi z vidika ekologije ima dandanes zelo pomembno vlogo. Dandanes so mladi v krožno ekonomijo vpeljani bolj kot kadarkoli prej. V raziskovalni nalogi sem se osredotočil na potrošniške navade mladih in na njihov odnos do krožne ekonomije, pri tem je poudarek na trgu z rabljenimi oblačili, obutvijo in modnimi dodatki. Cilj raziskave je bil, da o njihovih potrošniških navadah izvem čim več. Ob začetku sta bili zastavljena hipoteza : “Več mladih se za rabljene izdelke odloča zaradi njihove cenovne ugodnosti kot pa zaradi njihovega koristnega vpliva na okolje” in raziskovalno vprašanje : “Ali mladi vidijo koncept krožnega gospodarstva kot nekaj dobrega?” Vse potrebne podatke sem po končanem zbiranju informacij pridobil s pomočjo vprašalnika, v katerem je sodelovalo 196 srednješolcev. Po končanem zbiranju podatkov sem rezultate ovrednotil in jih na nekaterih delih primerjal z rezultati že prej izvedenih raziskav.

Ob koncu sem svojo hipotezo lahko označil kot pravilno, na raziskovalno vprašanje pa bi lahko odgovoril z da, saj kljub svojim zadržkom do poseganja po rabljenih izdelkih in dvomih o razvitosti trga z rabljenimi izdelki pri nas velika večina meni, da je krožna ekonomija za prihodnost nekaj koristnega.

Ključne besede: Krožna ekonomija, trg rabljenih izdelkov, cenovna ugodnost, vpliv na okolje, potrošniške navade mladih

ZAHVALA

Rad bi se zahvalil mentorici za vso pomoč in podporo ob izvedbi raziskovalne naloge, za usmerjanje in vse koristne napotke ter za ves čas, ki mi ga je pri tem namenila. Prav tako bi se rad zahvalil svojim bližnjim, ki so mi ves čas stali ob strani.

1. UVOD

Krožna ekonomija, poznana tudi kot krožno gospodarstvo, je koncept gospodarstva, ki poudarja pomen ponovne uporabe in ohranjanja že obstoječih virov. Osredotoča se na ustvarjanje trajnega in dolgoročno stabilnega gospodarstva. Deli krožne ekonomije so na primer ponovna uporaba, recikliranje, gospodarjenje z odpadki, prenova in obnova, delitev dobrin in podaljševanje življenjske dobe izdelkov. Dandanes živimo v svetu, kjer je povpraševanje po dobrinah vse večje in večje. To privede do povečane potrošnje, povečana potrošnja pa prinese vse več odpadkov, ki lahko predstavljajo veliko obremenitev za okolje. Krožna ekonomija je model gospodarstva, katerega velik del je ukvarjanje z navedenimi problemi. Zato je toliko bolj pomembno, da smo ljudje o krožni ekonomiji čim bolj informirani in ozaveščeni. (Europearl, 2023)

1.1. CILJI RAZISKOVALNE NALOGE IN HIPOTEZA

V tej raziskovalni nalogi se osredotočam na odnos mladine do krožne ekonomije. Osredotočam se na njihove potrošniške navade razloge. Pri tem je poudarek na trgu rabljenih oblačil, obutve in modnih dodatkov, saj je dandanes to eden izmed najbolj razširjenih in vplivnih trgov rabljenih izdelkov.

Tekom raziskovalnega dela je bil moj cilj izvedeti čim več o potrošniških navadah med mojimi vrstniki. S pomočjo raziskave bi lahko izvedel koliko mojih vrstnikov kupuje rabljene izdelke, kakšni so razlogi za to, kakšne zadržke imajo pri tem, kaj vse kupujejo iz druge roke, kako dostopajo do rabljenih izdelkov in na splošno kakšen pogled imajo na koncept krožnega gospodarstva.

Izoblikoval sem tudi raziskovalno vprašanje: "Ali mladi vidijo koncept krožnega gospodarstva kot nekaj dobrega?" Na to vprašanje sem v zaključku odgovoril s pomočjo vprašalnika in analize njegovih odgovorov.

Preden sem začel z raziskovanjem sem postavil hipotezo: Več mladih se za rabljene izdelke odloča zaradi njihove cenovne ugodnosti kot pa zaradi njihovega koristnega vpliva na okolje.

2. METODE DE LA

Podatke, ki so v moji raziskovalni nalogi služili kot teoretična podlaga sem zbral s pomočjo spletnih virov. To sem dosegel z metodama deskripcije in kompilacije.

Primarne podatke, s katerimi sem preveril hipotezo, sem pridobil z anketiranjem, pri katerem sem uporabil visoko strukturiran vprašalnik. Anketo sem izvedel med 17. 1. 2024 in 24. 1. 2024. Anketni vprašalnik sem nato posredoval večji skupini dijakov. Sodelovali so dijaki v vseh letnikih srednje šole.

Ob koncu je sledila analiza in primerjava podatkov.

3. TEORETIČNI DEL NALOGE

Krožna ekonomija je dandanes v vsakdanjem življenju prisotna bolj kot si veliko ljudi predstavlja. Zato je pomembno, da o tem gospodarskem konceptu vemo čim več.

3.1 MLADI IN RABLJENI IZDELKI

Medtem ko najstniki postanejo mladi odrasli se od njih na mnogo področjih začne pričakovati mnogo več. To velja tudi za njihov odnos do trajnega gospodarstva. Pričakovanja so višja in nekoliko drugačna od tistih, ki so se nanašale nanašala na predhodnje generacije, saj se svetovno gospodarstvo stalno spreminja. Prav tako se ekološko stanje sveta le še poslabšuje, zato je poudarek na krožnem gospodarstvu toliko večji, saj naj bi k reševanju teh problemov velik del pripomogle današnje mlajše generacije, kot je generacija Z. (geekhouse.io, 2023)

Dandanes so mladi v krožno gospodarstvo vključeni bolj kot je v preteklosti bila katerakoli izmed predhodnih generacij. Vendar je točno določiti povprečje mladih, ki so vsaj enkrat oz. redno kupujejo redne izdelke zahtevno. To je posledica raznolikosti življenjskih stilov ljudi po svetu (Thomas J. C., 2023). Če za primer vzamemo ZDA, kjer je najstnikov, ki redno kupujejo rabljene izdelke okoli 46%, medtem ko je takih, ki jih prodajajo še več, 58%. Te številke ves čas rastejo in analitiki predvidevajo, da bo na račun mladih do leta 2027 trg rabljenih izdelkov v ZDA presegel vrednost 70 milijard dolarjev, svetovni trg pa kar 350 milijard dolarjev (Trove, 2023). Podobne podatke najdemo tudi v drugih razvitejših državah (npr. Švedska, Nizozemska, Francija, Velika Britanija, Nemčija, Japonska, Kitajska...). V Evropi je krožno gospodarstvo najmanj razvito v Grčiji, Romuniji, na Cipru, Malti in v baltskih državah (Ginger H., 2018).

3.2 VLOGA SPOLA

Ko opazujemo razlike pri potrošništvu pri ljudeh je vredno omeniti spol. Raziskave iz preteklosti potrjujejo, da so ženske kupujejo bolj pogosto od moških, vendar povprečen moški pri nakupu zapravi več denarja kot povprečna ženska. Tudi ko gre za posluževanje z rabljenimi izdelki je delež žensk večji od deleža moških.

(Smith P., 2023), (Wilson L., 2018)

3.3 RAZLOGI ZA NAKUPOVANJE RABLJENIH IZDELKOV

Dandanes je kupovanje rabljenih izdelkov pri mladih izjemno razširjeno. Razlogov za to je več in vsak posameznik ima svoje.

V najstniških letih so nam denarna sredstva izjemno omejena. Za večino najstnikov je edini vir dohodka žepnina ali pa štipendija. Nekateri se odločijo za delo, vendar po večini niso plačani dovolj, da bi živeli in zapravljali popolnoma brezskrbno. Tako trg rabljenih izdelkov ta problem rešuje z eno izmed svojih najbolj prepoznavnih lastnosti - cenejšimi izdelki. Za nekoga, čigar prihodek je izjemno majhen pomeni nakupovanje izdelkov lahko veliko finančno breme. Rabljeni izdelki stanejo le del svoje originalne cene in so dandanes za to tako privlačni med mladimi. Varčevanje z denarjem je med najbolj pogost razlog za kupovanje rabljenih izdelkov. (Korenge A, 2022)

Še en izmed glavnih razlogov za popularnost rabljenih izdelkov pri mladih je njihova prijaznost do okolja. Veliko ljudi si prizadeva, da bi za okolje v katerem živijo naredili čim več, kar pomeni, da poskušajo zmanjšati svoje breme na okolje. S kupovanjem rabljenih izdelkov se de doseči točno to. Kupovanje rabljenih izdelkov občutno zmanjša količino odpadkov, ki se znajdejo na odlagališčih. Hkrati pomeni tudi manjšo potrebo po proizvodnji novih izdelkov. Če ni potrebno izdelati novih izdelkov se da ohraniti številne naravne vir (npr. les, fosilna goriva...) kar pomeni manj poseganja v okolje. Koncept krožne ekonomije prav tako spodbuja recikliranje. Izdelek ostane v obtoku in ga lahko na novo uporabimo, namesto da ga zavržemo.

(Filidore L., 2023)

Ko gre za potrošništvo, nekateri mladi veliko dajo na unikatnost izdelkov, ki jih izbirajo. To naredi rabljene izdelke še toliko bolj primerne in privlačne. Če kupimo nek rabljen izdelek je možnost, da imajo drugi enak izdelek majhna, kar je nekaterim mladim, ki oblikujejo svoje modne smernice glede na svoj okus in trenutne trende precej pomembno. (Korenge A., 2022)

Kot je bilo omenjeno že prej so rabljeni izdelki cenejši v primerjavi s popolnoma novimi. To velja tudi za luksuzne znamke, ki si jih nekateri mladi želijo. Najstniki si takšnih izdelkov ne morejo privoščiti povsem novih oziroma zaradi povpraševanja po njih ne morejo dostopati do njih (mladih, ki imajo dovolj denarja, da si luksuzne znamke lahko privoščijo nerabljene je sicer izredno malo). V vsakem primeru morejo posegati po rabljenih izdelkih. Željo po rabljenih luksuznih izdelkih pri potrošnikih vse bolj zaznavajo tudi proizvajalci, ki jim gredo naproti v želji po zaslužku in spodbudi krožne ekonomije v industriji luksuznih izdelkov. (Sadananda S., 2023)

3.4 STRUKTURA NAKUPOV RABLJENIH IZDELKOV

Dandanes je možno kupiti najrazličnejše rabljene izdelke. Zaradi prej omenjenih razlogov trg rasti izjemno hitro na vseh področjih. Tako lahko kupimo rabljena oblačila, čevlje, modne dodatke, nakit, knjige, pohištvo, športno opremo, gospodinjske aparate, elektroniko in še mnogo več. (Dahlhoff D., 2023)

Izmed vseh navedenih trgov rabljenih izdelkov je najbolj razširjen definitivno trg z rabljenimi oblačili (Statista, 2024), ki doživlja eksponentno rast. medtem ko je leta 2022 bil vreden manj kot 100 milijard dolarjev naj bi po ocenah strokovnjakov do leta 2026 presegel vrednost 200 milijard. Pričakuje se tudi, da bo vrednost trga rabljenih oblačil presegla vrednost trga hitre mode, ki se osredotoča na hitro in ne preveč trajnostno proizvodnjo manj kvalitetnih oblačil (Diaz C. 2023). Trg rabljenih oblačil dobro uspeva zaradi gospodarskega in okoljskega ozaveščanja potrošnikov ter družbe, ki je do tega načina potrošnje čedalje bolj odprta. Potrošniki se za rabljena oblačila odločajo, ker so cenovno ugodna in prijazna do okolja. Za rabljene kose mode se največkrat prihrani nekje od 25% do 50% denarja v primerjavi z novimi kosi. Prav tako se nekateri za rabljena oblačila odločajo, ker so v nekaterih primerih bolj kvalitetna in vzdržljiva od tistih, ki jih najdemo v trgovinah. Ljudje dandanes rabljenih oblačil velikokrat ne zavržejo, temveč jih prodajo naprej, ali pa izmenjajo z drugimi, kar še dodatno podkrepi koncept krožnega gospodarstva. (FRA, 2023)

3.5 KJE NAJTI RABLJENE IZDELKE

Dandanes so rabljeni izdelki potrošnikom dostopnejši kot kadarkoli prej. Včasih so bili dostopni le v trgovinah, ki so se ukvarjali s prodajo takih izdelkov in pri znancih, ki so svoje stare stvari prodajali ali podarjali. S tehnološkim napredkom se je to povsem spremenilo. Sedaj se veliko ljudi poslužuje spletnih mest in platform, ki so za mnoge dosti bolj privlačne, saj za nakupe preko spleta porabijo dosti manj energije. Veliko ljudi spletno nakupovanje označuje tudi kot bolj zabavno, kar je velik razlog za njegovo uspešnost. (Nextplora, 2023)

4. EMPIRIČNI DEL NALOGE

4.1 RAZISKOVALNI NAČRT

Ta del raziskovalne naloge izhaja iz vprašalnika. Tukaj so v strnjeni zbrani vsi podatki iz vprašalnika, za boljši prikaz so prikazani tudi v grafih.

4.1.1 CILJI RAZISKAVE IN RAZISKOVALNA HIPOTEZA

Podatke sem s vprašalnikom zbiral v namen odgovarjanja na že prej omenjeno raziskovalno vprašanje: "Ali mladi vidijo koncept krožnega gospodarstva kot nekaj dobrega?" Prav tako sem s pomočjo teh podatkov želel ugotoviti, ali hipoteza: "Več mladih se za rabljene izdelke odloča zaradi njihove cenovne ugodnosti kot pa zaradi njihovega koristnega vpliva na okolje" drži ali ne.

Cilj raziskave je bil izvedeti čim več o potrošniških navadah med mojimi vrstniki.

4.1.2 UPORABLJENE METODE

Krožna ekonomija mi je pred začetkom raziskovalne naloge bila poznan pojem, vendar o njej še zdaleč nisem vedel dovolj. Zato sem pred začetkom pisanja raziskovalne naloge o tej temi želel izvedeti čim več. S pomočjo spletnih virov sem se poskušal dokopati do čim več informacij, ki se dotikajo koncepta krožne ekonomije. Prav tako sem bil med raziskovalnim delom ves čas pozoren na dogajanje po svetu na temo krožne ekonomije, pri čemer so mi največ pomagali najrazličnejši mediji.

Pred začetkom raziskovalnega dela sem moral izbrati vzorec oz. osnovno enoto raziskave. Izbral sem si srednješolce stare od 15 do 19 let (1. do 4. letnik srednje šole), saj so me od vseh generacij najbolj zanimale potrošniške navade mojih vrstnikov, na kar se tudi osredotoča ta naloga.

Šele ko sem pridobil dovolj informacij sem se lahko posvetil sestavljanju visoko konstruiranega vprašalnika, ki je bil ključen del moje raziskovalne naloge. Vprašalnik sem nato poslal večji skupini srednješolcev. Vprašalnik sem pustil odprt za sodelovanje en teden (od 17. 1. 2024 do 24. 1. 2024) in nato zaprl dostop do njega.

Vprašalnik sem razdelil na sedem sklopov oz. delov. Prvi je bil demografski del, kjer sem od dijakov zahteval informacije o spolu in starosti. Drugi je služil kot uvod, pri katerem sem ločil dijakke na tiste, ki rabljene izdelke kupujejo in na tiste, ki jih ne. Tretji se je nanašal na navade pri nakupovanju rabljenih izdelkov, četrti pa bolj specifično na poseganje po rabljenih oblačilih, obutvi in modnih dodatkih. Peti se je nanašal na zadržke pri nakupovanju rabljenih

izdelkov. Šesti del je od dijakov zahteval, da ocenijo kakšen je položaj trga rabljenih izdelkov. Sedmi in zadnji del vprašalnika se je osredotočil na samooceno dijakov ko gre za pripomoranje h krožni ekonomiji. (Priloga)

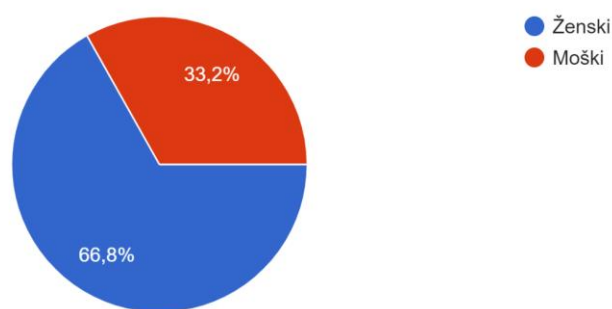
Po analizi sem dobljene rezultate poskušal na čim boljši način obrazložiti in ovrednotiti. Na nekaterih pomembnejših delih sem rezultate svojega vprašalnika primerjal tudi s tistimi, ki so jih zajele raziskave v preteklosti.

4.2 ANALIZA ODGOVOROV

4.2.1 ANALIZA VZORCA

V vprašalniku je sodelovalo 196 dijakov. Od 196 dijakov jih je bilo 131 ženskega spola (66,8%) in 63 moškega spola (33,2%). Razmerje med ženskami in moškimi, ki so rešili vprašalnik je zelo podobno razmerju med dijakinjami in dijaki na šoli.

196 odgovorov

Graf 1: Struktura odgovorov glede na spol

Vir: Lastna raziskava

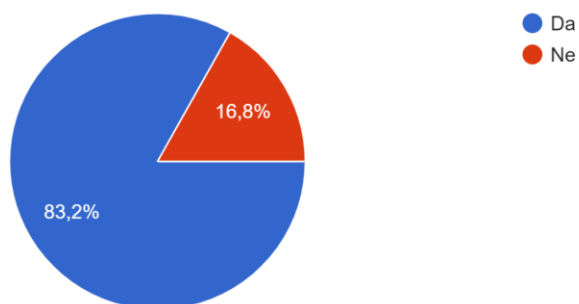
Od dijakov je bila zahtevana tudi njihova starost, oziroma kateri letnik srednje šole obiskujejo. Število sodelujočih dijakov iz vsakega letnika predstavlja približno četrtno izmed skupno 196.

Vprašalnik je bil med dijake poslan 17. januarja 2024 in bil za sodelovanje zaprt 24. januarja 2024. Dostop do vprašalnika sem pustil odprt tako dolgo, dokler se spolna in starostna sestava anketirancev nista skladali s tistimi šole. Na tak način sem lahko zagotovil, da bodo podatki bolj verodostojni.

4.2.2 ANALIZA ODGOVOROV

Prvo vprašanje, ki se je navezovalo direktno na temo krožne ekonomije je bilo: "Ali kupuješ rabljene izdelke?" Od 196 dijakov jih je z DA odgovorilo 163 (83,2%), z NE pa 33 (16,8%).

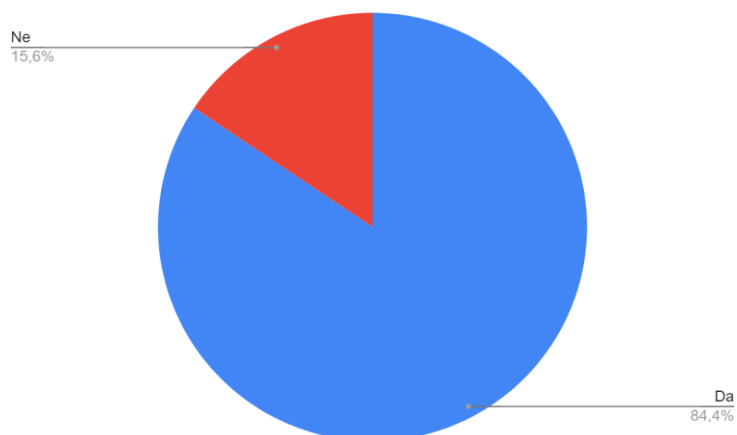
196 odgovorov

Graf 2: Struktura dijakov glede na kupovanje rabljenih izdelkov

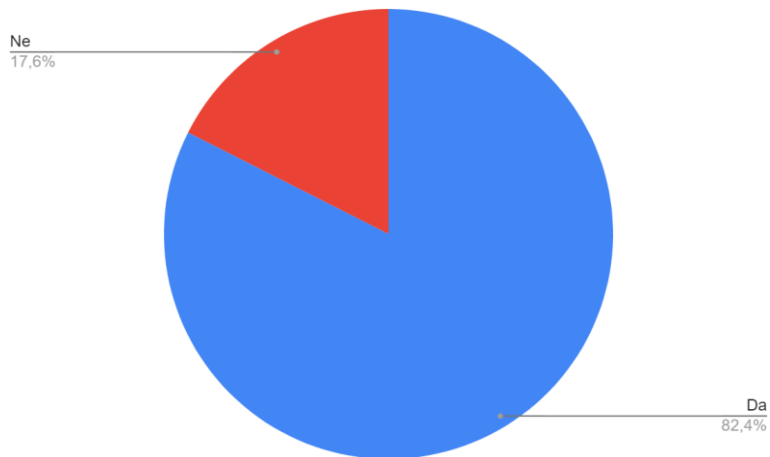
Vir: Lastna raziskava

Če gledamo, kateri spol je procentualno več odgovoril z DA so to bili moški, katerih delež je bil večji za 2 procenta. Dijakov je z DA odgovorilo 84,2%, medtem ko jih je z NE odgovorilo 15,8%. Dijakinj je z DA odgovorilo 82,4%, medtem ko jih je z NE odgovorilo 17,6%.

Graf 3: Struktura dijakov glede na nakup rabljenih izdelkov

Vir: Lastna raziskava

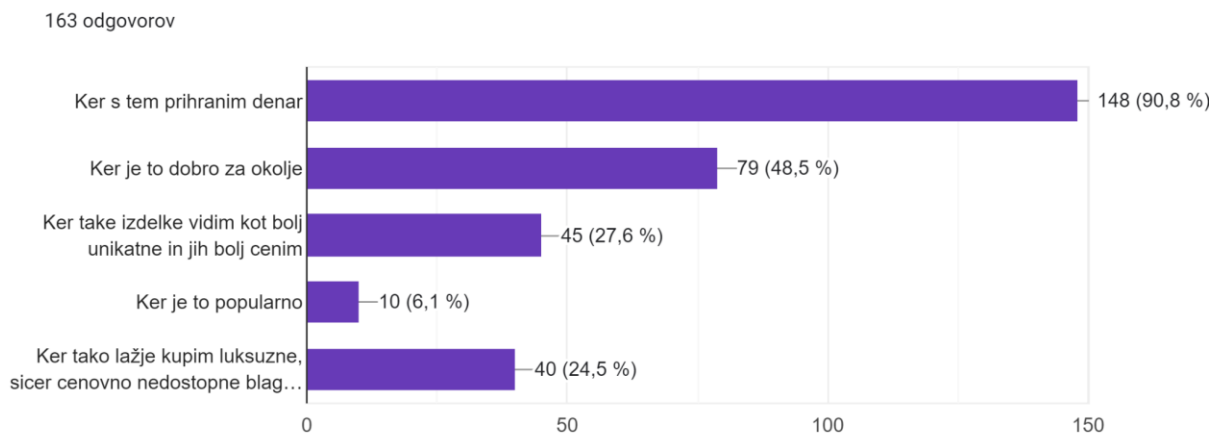

Graf 4: Struktura dijakinj glede na nakup rabljenih izdelkov

Vir: Lastna raziskava

Delež dijakov, ki so odgovorili z DA se razlikuje tudi po letnikih. V prvem letniku je z DA odgovorilo 77,8% dijakov, v drugem 86% dijakov, v tretjem 83,8% in v četrtem letniku 90% dijaki. Največ jih je procentualno gledano. tako z DA odgovorilo v četrtem, najmanj pa v prvem letniku.

Na vprašanje: "Zakaj si kupil/a oz. kupuješ rabljene izdelke?" je odgovarjalo 163 ljudi (tisti, ki so pritrdili k kupovanju rabljenih izdelkov). Možnih je bilo 5 različnih odgovorov, vsak je lahko označil od 1 do 5 odgovorov.

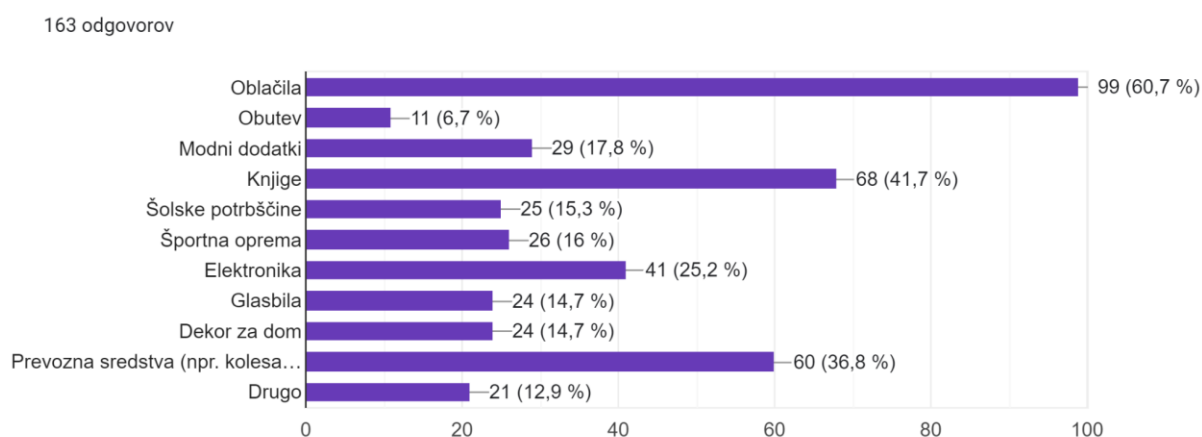
Graf 5: Razlogi za nakupovanje rabljenih izdelkov

Vir: Lastna raziskava

Dijaki so lahko izbirali med možnostmi: ker s tem prihranim denar, ker je to dobro za okolje, ker take izdelke vidim kot bolj unikatne in jih bolj cenim, ker je to popularno, ker tako lažje kupim luksuzne, sicer cenovno nedostopne blagovne znamke. Daleč največkrat izbran je bil

odgovor, ki se je nanašal na varčevanje z denarjem (90,8%), drugi najpogosteje izbran odgovor se je nanašal na varovanj okolja (48,5%). Približno enaka količina dijakov posega po rabljenih izdelkih, ker izdelke vidijo kot bolj unikatne (27,6%) in ker si tako lažje privoščijo luksuzne blagovne znamke (24,5%). Najmanj dijakov se za rabljene izdelke odloča zaradi njihove popularnosti (6,1%).

Naslednje vprašanje se je nanašalo na to, katere rabljene izdelke kupujejo dijaki. Možnosti so bile sledeče: Oblačila, obutev, modni dodatki, knjige, šolske potrebščine, športna oprema, elektronika, glasbila, dekor za dom, prevozna sredstva (npr. kolesa) in drugo. Možnosti, ki sem jih izbral so bile tiste, za katere sem ugotovil, da so pri najstnikih najpogostejše.

Graf 6: Struktura nakupov »iz druge roke« glede na vrsto izdelka

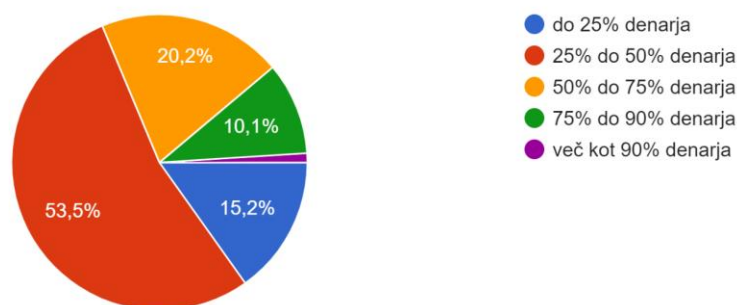
Vir: Lastna raziskava

Daleč največ dijakov, ki so odgovarjali na vprašanje je izbralo možnost oblačila (60,7%). Sledili so odgovori knjige (41,7%), prevozna sredstva (36,8%) in elektronika (25,2%). Rabljene modne dodatke je označilo 17,8%, športno opremo 16%, šolske potrebščine 15,3%, glasbila in dekor za dom pa oboje 14,7%. Opcijo "drugo" je izbralo 12,9% ljudi, ki so odgovarjali na to vprašanj. Daleč najmanj izbrana možnost je s 6,7% bila obutev. V tem delu vprašalnika so bila vprašanja navezana na odnos dijakov do kupovanja rabljenih oblačil, obutve in modnih dodatkov. Da se še dodatno osredotočim na to temo sem se odločil, ker je izmed vseh trgov rabljenih izdelkov ta najbolj razširjen in tudi izjemno hitro raste.

Na vprašanja v sledečem delu vprašalnika so odgovarjali vsi tisti, ki so v prejšnjem delu označili eno ali več izmed možnosti oblačila, obutev in modni dodatki. Takih je bilo 99 (60,7% vseh, ki kupujejo rabljene izdelke in 51% vseh dijakov).

Na vprašanje: “Koliko denarja v povprečju prihraniš pri nakupu rabljenega kosa oblačila, obutve ali modnega dodatka v primerjavi z novim izdelkom?” so bili izbrani različni odgovori. 15,2% vseh, ki so odgovarjali na to vprašanje je označilo, da privarčujejo do 25% denarja. 53,5% jih je označilo, da privarčujejo med 25% in 50%, kar je bil tudi največkrat označen odgovor. 20,2% jih meni, da privarčuje med 50% in 75%. 15,2% jih je označilo, da privarčuje med 75% in 90%. Le 1% je označil, da privarčuje 90% denarja, kar je bil daleč najmanjkrat izbran odgovor.

99 odgovorov

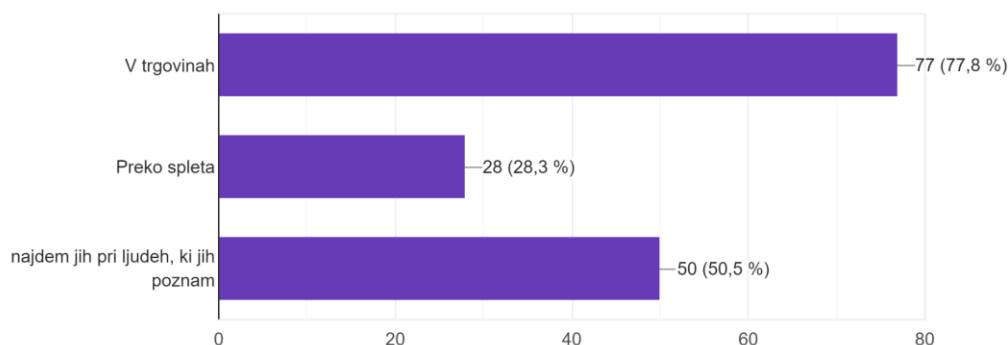

Graf 7: Struktura prihrankov glede na delež

Vir: Lastna raziskava

Naslednje vprašanje se je nanašalo na to, kje dijaki kupujejo rabljena oblačila, obutev in modne dodatke. Dijaki so pri tem vprašanju označiti, ali rabljena oblačila, obutev in modne dodatke dobijo v trgovinah, preko spleta ali pa pri ljudeh, ki jih poznajo. Možno je bilo označiti več odgovorov hkrati.

99 odgovorov

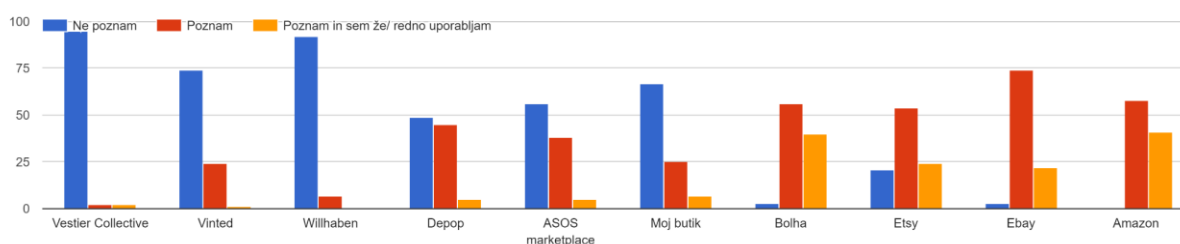

Graf 8: Viri pridobivanja rabljenih oblačil, obutve in modnih dodatkov

Vir: Lastna raziskava

77,8% vseh, ki so odgovarjali na to vprašanje je označilo, da rabljena oblačila, obutev in modne dodatke dobi v trgovinah. 28,3% je označilo, da jih dobi preko spleta. Takih, ki jih dobijo pri ljudeh, ki jih poznajo je bilo 50,5%.

Naslednji del vprašalnika se je nanašal tudi na odnos dijakov do nekaterih spletnih mest oz. platform, ki se ukvarjajo s preprodajo in izposajo rabljenih oblačil, obutve in modnih dodatkov. Za vsako izmed 10 možnosti (Vestier Collective, Vinted, Willhaben, Depop, ASOS marketplace, Moj butik, Bolha, Etsy, Ebay, Amazon) so dijaki morali označiti če jo poznajo oz. ne in ali jo tudi uporabljajo.

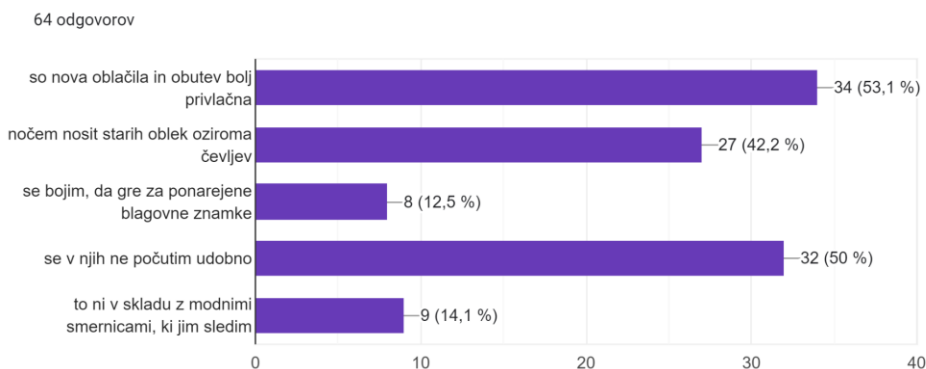
Graf 9: Poznavanje spletnih mest za preprodajo rabljenih oblačil, obutve in modnih dodatkov

Vir: Lastna raziskava

Najmanj znani spletni mesti med dijaki, ki so odgovarjali na to vprašanje sta bili Vestier Collective in Willhaben, ki sta bili nepoznani več kot 90% sodelujočim dijakom, pri čemer noben ni označil, da uporablja Willhaben. Tudi za spletno stran Vinted je večina dijakov slišala prvič (nepoznana 74%). Spletni strani Depop in ASOS marketplace sta obe bili poznani približno polovici dijakom in sta imeli tudi več uporabnikov (obe po 5%) kot Vestier Collective, Willhaben in Bolha. Bolj poznane so bile spletne strani Etsy (78% poznanost, 24% uporabnikov), Ebay (96% poznanost, 22% uporabnikov) in Amazon (100% poznanost, 41% uporabnikov)

Med spletnimi stranmi je bilo vključenih 8 tujih oz. mednarodnih in 2 iz Slovenije. To sta bili spletni strani Moj butik in Bolha. Moj butik je bil poznan 32% dijakom, ki so odgovarjali na to vprašanje je takih, ki ga tudi uporabljajo je bilo 7%. Dosti bolj je bila znana Bolha, ki je bila poznana v 97%, 40% pa je tudi uporabnikov.

Naslednji sklop vprašalnika je bil sestavljen iz zgolj enega vprašanja, ki se je navezoval zadržke do kupovanja rabljenih oblačil, obutve in modnih dodatkov. Nanj je odgovarjalo 64 dijakov, ki kupujejo rabljene izdelke, vendar oblačila, obutev in modni dodatki niso med njimi.

Graf 10: Zadržki do kupovanja rabljenih oblačil, obutve in modnih dodatkov

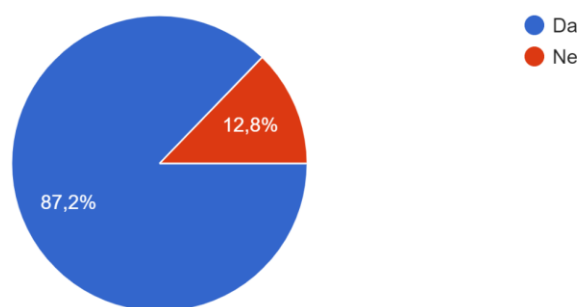
Vir: Lastna raziskava

Najpogosteje izbran odgovor je bil večja privlačnost novih izdelkov (53,1%), takoj za njim je bil pomanjkanje udobja (50%). 42,2% dijakov, ki so odgovarjali na to vprašanje po rabljenih oblačilih, obutvi in modnih dodatkih ne posega, ker jih od tega odvrača misel da gre za stare izdelke. Najmanj izbrana odgovora sta se navezovala na neskladnost z modnimi smernicami (14,1%) in strah pred ponarejenimi izdelki (12,5%).

V delu vprašalnika, ki se nanaša na položaj trga rabljenih izdelkov, so se vprašanja nanašala na položaj trga rabljenih izdelkov. Na ta vprašanja so odgovarjali čisto vsi dijaki (196).

Prvo vprašanje iz sklopa, ki se je navezoval na položaj trga z rabljenimi izdelki se je nanašalo na primerljivost rabljenih izdelkov z novimi izdelki. 87,2% dijakov je označilo, da se rabljeni izdelki lahko primerjajo z novimi, medtem ko se 12,8% dijakov s to izjavo ni strinjalo.

196 odgovorov

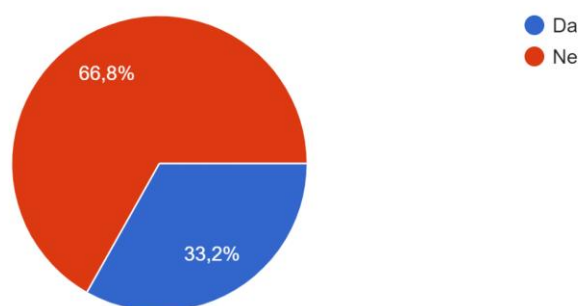
Graf 11: Primerljivost rabljenih in novih izdelkov

Vir: Lastna raziskava

Med tistimi, ki menijo, da so rabljeni izdelki lahko primerljivi z novimi izdelki je bilo 15,2% takih, ki ne kupujejo rabljenih izdelkov, med tistimi, ki pa se s tem niso strinjali pa je bil delež takih, ki ne posegajo po rabljenih izdelkih skoraj dvakrat večji (29,2%).

Še eno vprašanje iz tega sklopa je sodelujoče spraševalo, če menijo, da je trg z rabljenimi izdelki v Sloveniji dovolj dobro razvit in če je dovolj dostopen. Z DA je odgovorilo 33,2% vseh dijakov, z NE pa 66,8%.

196 odgovorov

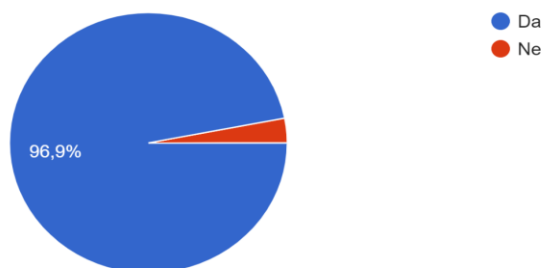
Graf 12: Struktura odgovorov dijakov o razvitosti trga rabljenih izdelkov v Sloveniji

Vir: Lastna raziskava

Izmed 131 (66,8%) tistih, ki so odgovorili z NE je vseeno večina takih, ki kupujejo rabljene izdelke (83,8%).

Naslednje vprašanje tega sklopa se je nanašalo na prihodnost trga rabljenih izdelkov oz. na njegove posledice v prihodnosti. Sodelujoče je spraševalo, ali mislijo, da je trg rabljenih izdelkov dobra naložba za prihodnost tako z vidika ekonomije kot tudi ekologije.

196 odgovorov

Graf 13: Struktura odgovorov dijakov o trg rabljenih izdelkov

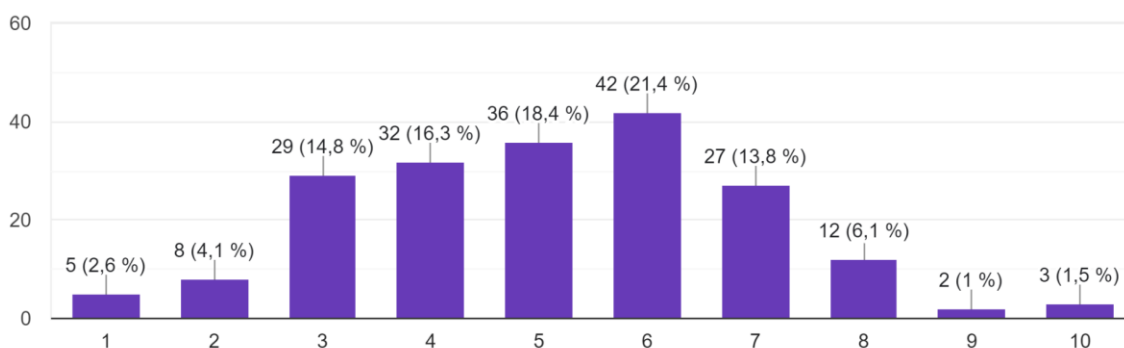
Vir: Lastna raziskava

96,9% dijakov je menilo, da bo trg rabljenih izdelkov v prihodnosti odigral koristno in pomembno vlogo. 3,1% je menilo, da temu ne bo tako. Med tistimi, ki so se strinjali je bilo takih, ki vseeno še nikoli niso posegali po rabljenih izdelkih (16,3%). Med tistimi, ki menijo, da trg rabljenih izdelkov ni dobra naložba za prihodnost je bila vseeno večina (60%) takih, ki kupujejo rabljene izdelke.

Zadnje vprašanje iz tega dela sklopa je sodelujoče spraševalo, če poznajo krožna ekonomija. 35,2% jih je označilo, da ta izraz poznajo, medtem ko jih je 64,8% označilo, da ne.

Tema zadnjega sklopa, ki je bil sestavljen iz le enega vprašanja je bil prispevek h krožni ekonomiji. Dijaki so na lestvici od 1 do 10 morali označiti, koliko kot potrošniki pripomorejo h krožni ekonomiji, pri čemer je 1 najmanjša vrednost, vrednost 10 pa največja. Pred tem je bila podana tudi definicija krožne ekonomije, ki jo je opredelila kot pojem in kaj vse zajema., saj ni nujno, da bi ta izraz vsi poznali že pred reševanjem vprašalnika.

196 odgovorov

Graf 14: Struktura odgovorov dijakov glede pomena nakupa rabljenih izdelkov prispevku h krožni ekonomiji

Vir: Lastna raziskava

Največ dijakov (21,4%) je izbralo vrednost 6. Naslednje so ji po vrsti sledile vrednosti 5, 4, 3, 7 in 8. Občutno manj dijakov je izbralo spodnji skrajni vrednosti 1 in 2, najmanj pa jih je izbralo zgornji skrajni vrednosti 9 in 10. Najmanj izbrana vrednost je bila 9, ki jo je označil 1% vseh dijakov. Opaziti je bilo mogoče tudi vzorec in sicer: večja kot je številka, večji delež je tistih, ki so jo označili in kupujejo rabljene izdelke. Pri številkah 1 in 2 je bilo takih, ki kupujejo rabljene izdelke slabih 40%, medtem ko je bilo pri številkah od 8 do 10 takih od 90% do 100%. Skupno povprečje vseh odgovorov je bilo 5,1.

5. RAZPRAVA

5.1 PREVERJANJE HIPOTEZE

V uvodu raziskovalne naloge zastavljena hipoteza "Več mladih se za rabljene izdelke odloča zaradi njihove cenovne ugodnosti kot pa zaradi njihovega koristnega vpliva na okolje", se je potrdila. Pri vprašanju, ki se je nanašalo na razloge za nakupovanje rabljenih, je bil daleč največkrat izbran odgovor povezan z prihranki denarja in sicer v 90,8%, medtem ko je odgovor povezan z varovanjem okolja bil izbran le v 48,5% (Graf 5). Kot je bilo to že omenjeno je to verjetno posledica tega, da najstniki po večini nimajo stalnega dotoka denarja oz. da njihov dotok denarja ni velik.

5.2 RAZPRAVA

Delež mladih, ki se poslužujejo rabljenih izdelkov je po svetu različen, zato je rezultate moje raziskave najbolj primerjati z rezultati iz razvitejših držav (npr. držav iz EU, ZDA, Kanada...), kjer se delež mladih, ki kupujejo rabljene izdelke giblje med 50% in 60%. Ena izmed novejših raziskav na to temo je leta 2023 pokazala, da je v ZDA v krožno ekonomijo na ta način vključenih okoli 58% mladih. Če s tem primerjam svoje rezultate lahko opazim veliko odstopanje od teh povprečij. Rabljene izdelke naj bi kupovalo 83,2% vseh dijakov v anketi, kar predstavlja okoli 20% do 30% višji delež. To bi lahko pojasnili s pomočjo lokalnih dejavnikov in socialnimi vplivi, ki se razlikujejo od okolja do okolja. Kljub temu je delež dijakov, ki več posegajo po povsem novih izdelkih 83%, kar pomeni, da trg rabljenih izdelkov za dijake pri nas še vedno ni dovolj privlačen, da bi bil njihova prva izbira.

Tudi za nakupovanje rabljenih izdelkov glede na spol dobimo različne rezultate, vendar naj bi v povprečju ženske večkrat posegale po rabljenih izdelkih kot moški. Tudi tukaj je prišlo do odstopanja, saj je bil delež moških, ki kupujejo rabljene izdelke iz mojega vprašalnika večji kot delež žensk (četudi zgolj za 2%). Tudi tukaj bi lahko rezultate poskušali obrazložiti s pomočjo socialnih vplivov in lokalnih dejavnikov.

Za nakupovanj rabljenih izdelkov imajo najstniki več razlogov. Najbolj pogosta sta varčevanje z denarjem in varstvo okolja. Nekateri se za rabljen izdelek odločajo zaradi drugih zunanjih vplivov. Po pričakovanjih sta tudi v mojem vprašalniku cena rabljenih izdelkov in vpliv nakupa na okolje bila najpogostejša razloga. Prvi je bil cena izdelkov (izbran v 90,8%). Za najstnike, ki nimajo stalnega dohodka oz. je premajhen, da bi si lahko privoščili vse želene izdelke je nakupovanje rabljenih izdelkov odlična rešitev. Tako lahko na najboljši možni način zadovoljijo svoje potrebe. Drugi najbolj pogost odgovor varstvo okolja (48,5%) je bil po vsej

verjetnosti izbran, saj si dandanes ne le najstniki, temveč skupnost kot celota prizadeva da bi naše ravnanje na okolje pustilo čim manj negativnih posledic. Kupovanje rabljenih izdelkov je tako zaradi svojega manjšega ogljičnega odtisa in produkcije odpadkov zelo priljubljeno. Preostale možnosti, ki so se nanašale na popularnost, trende in kupovanje luksuznih blagovnih znamk so bile izbrane manjkraj in izhajajo iz osebnih preferenc.

Na trgu rabljenih izdelkov najdemo vse od pohištva do elektronike, najbolj razširjen je trg z rabljenimi oblačili in modnimi dodatki. V mojem vprašalniku je bilo največ takih (okoli 60%), ki kupujejo rabljena oblačila. Tako pri nas kot tudi v tujini je to najbolj razširjen trg, kar so pokazale že pretekle raziskave. Kolikokrat sta bila izbrana tudi odgovora knjige in šolske potrebščine, saj je za mlade v času šolanja pomemben in nujen pripomoček, ki pa je iz trgovine lahko izjemno drag. Eden izmed bolj izbranih odgovorov so bila tudi prevozna sredstva (kot so kolesa). Najstniki, ki nimajo stalnega oz. velikega dotoka denarnih sredstev pogosto ne morejo posegati po nerabljenih dražjih izdelkih (po več sto ali tisoč evrov), zato je kupovanje rabljenih pogosto edina možnost. Na isti način bi si lahko razložili, zakaj je doba četrtna označila možnost elektronika. Elektronika je dandanes del našega vsakdanjega življenja zato jo nujno potrebujejo. Zaradi njene cenovne nedostopnosti zato ni nenavadno, da jo iz druge roke kupuje tolikšen delež dijakov. Manjši delež je izbral športno opremo in glasbila. To sta stvari, ki jih ljudje kupujejo zaradi osebnih interesov oz. hobijev, zato je povsem normalno, da je delež dijakov ki po njih posegajo nekoliko manjši, saj je tudi na splošno delež ljudi, ki jih potrebujejo manj.

Trg rabljenih izdelkov se je v zadnjih letih razširil iz fizičnih trgovin na splet in za večino po svetu je to postal glavni vir, ko gre za dostopanje do rabljenih izdelkov. Rezultati mojega vprašalnika so pokazali na ravno nasprotno. Takih, ki rabljene izdelke kupujejo v trgovinah je bilo skoraj trikrat toliko kot tistih, ki se do njih dokopljejo s pomočjo spletnih strani. To bi lahko bila posledica pomanjkanja promocije spletnega trga z rabljenimi izdelki na slovenskem prostoru, za katerega lahko predvidevamo, da se bo razvil v prihodnjih letih. Tako so bolj privlačne lokalne trgovine, ki so se na tem prostoru postopoma uveljavile skozi čas. Nekaj več kot polovica je trdila, da do izdelkov iz druge roke pride preko ljudi, ki jih pozna. To se v konceptu krožne ekonomije pojavlja že dalj časa zaradi priročnosti in zaupanja potrošnikov.

Iz rezultatov vprašanja, ki se je navezovalo na odnos dijakov do nekaterih lokalno in globalno znanih spletnih strani za nakup, prodajo in izposojajo rabljene mode bi lahko sklepali, da razen svetovno največjih spletnih strani (kot sta Ebay in Amazon) dijakov z mednarodnimi spletnimi stranmi za rabljene izdelke niso dobro seznanjeni. Spletni strani Willhaben in Vestier Collective sta bili nepoznani v več kot 90%. To bi lahko obrazložili s pomanjkanjem marketinga teh spletnih strani v Sloveniji, saj so njihove tarče potrošniki drugih držav oz. potrošniki, ki kupujejo drugačne izdelke (Vestier Collective se specializira v prodaji luksuznih blagovnih znamk, ki pa po podatkih mojega vprašalnika niso glavni razlog za poseganje po

rabljenih izdelkih). Tudi bolj poznani Vinted, ASOS marketplace in Depop so bili nepoznani več kot polovici.

Glede na rezultate vprašalnika ne moremo reči, da so spletne strani iz Slovenije bolj poznane ko tuje. Če za primer vzamemo stran Moj butik, ki je ni poznalo 67%, kar je več kot ASOS marketplace in Depop. Če pogledamo stran Bolha ugotovimo, da gre za nasprotje, saj je ne pozna le 3%, po številu dijakov, ki jo pozna ali uporablja je bolj primerljiva z Amazonom in Ebayem. Obe spletni strani sta slovenski, vendar je Bolha bolj poznana, verjetno zaradi širšega nabora vrst rabljenih izdelkov, ki jih tam najdemo, kar je očitno velik faktor ko govorimo o poznanosti spletne platforme.

Kako podoben je rabljen izdelek novemu vplivajo mnogi faktorji kot so starost izdelka, način in pogostost uporabe predhodnega lastnika (npr. oblačilo, ki je bilo nošeno enkrat v primerjavi z oblačilom, ki je bilo nošeno enkrat tedensko) in nenazadnje tudi tip izdelka. Večina dijakov (87,2%) trdi, da so rabljeni izdelki lahko primerljivi z novimi, od tega je vseeno nekaj več kot 15% ki rabljenih izdelkov ne kupujejo redno. Kljub temu je delež takih, ki ne kupujejo rabljenih izdelkov skoraj dvakrat večji pri tistih, ki menijo, da rabljeni izdelki ne morejo biti primerljivi z novimi. Iz tega bi lahko sklepali, da obstaja povezava med mnenjem o primerljivosti in nakupnimi navadami. Tisti, ki verjamejo v primerljivost rabljenih in novih izdelkov so k nakupu rabljenih izdelkov bolj nagnjeni kot tisti, ki v primerljivost ne verjamejo.

Približno dve tretjini dijakov meni, da trg rabljenih izdelkov v Sloveniji ni dovolj dobro razvit oz. dostopen. Tako so menili tako tisti, ki kupujejo rabljene izdelke kot tisti, ki jih ne. Če pogledamo tiste, ki kupujejo rabljene izdelke ugotovimo, da večina vseeno ni prepričana o dostopnosti in razvitosti trga rabljenih izdelkov pri nas. Vseeno je delež tistih, ki kupujejo rabljene izdelke večji med tistimi, ki verjamejo, da je trg v Sloveniji dovolj razvit in dostopen kot pa med tistimi, ki temu ne verjamejo. Tisti, ki kupujejo rabljene izdelke med drugim tudi zaradi dobrega vpliva na okolje so v povprečju bolj zadovoljni s položajem trga rabljenih izdelkov kot pa tisti, ki po rabljenih izdelkih posegajo zgolj iz finančnih razlogov. To kaže, da je za tiste, ki se zavedajo okoljskih vplivov svojih potrošniških odločitev, verjetno pomembnejše, da imajo na voljo ustrezno izbiro rabljenih izdelkov in da so ti izdelki kakovostni. Nasprotno pa tisti, ki se osredotočajo predvsem na finančne prihranke, morda bolj kritično ocenjujejo ponudbo, saj so njihova pričakovanja usmerjena predvsem v ceno izdelkov. Sklepamo lahko, da sama motivacija za nakup rabljenih izdelkov vpliva na percepcijo trga rabljenih izdelkov in da je nujno razumeti te motivacije, da za skupno dobro prilagodimo trg rabljenih izdelkov.

Velika večina (96,9%) dijakov meni, da je trg rabljenih izdelkov za prihodnost dobra naložba. To se sklada z informacijami številnih virov, ki trdijo, da so mladi v krožno ekonomijo dandanes vpleteni bolj kot katerakoli predhodnja generacija v njihovih letih. Razlogi za to so odprtost družbe do poseganja po rabljenih izdelkih (včasih temu ni bilo tako, saj je bilo

poseganje po rabljenih izdelkih videno kot znak revščine), ozaveščenost o okoljski krizi in cenovna ugodnost rabljenih izdelkov. Med tistimi, ki so se strinjali s to izjavo je bilo 16,3%, ki rabljenih izdelkov vseeno ne kupujejo. To pomeni, da se tudi večina tistih, ki ne posegajo po rabljenih izdelkih zaveda, kakšno veliko vlogo bo krožna ekonomija odigrala v prihodnosti, kar je izjemno pomembno za prihodnost gospodarstva in okolja.

Povprečna ocena dijakov lastnega prispevka h krožni ekonomiji je bila 5,1. Pri nižjih številkah je bil delež dijakov, ki kupujejo rabljene izdelke in so izbrali to številko manjši, pri večjih številkah pa večji. Seveda gre za samoevalvacijo, vendar bi lahko iz tega sklepali, da dijaki, ki kupujejo rabljene izdelke v povprečju več doprinesejo h krožni ekonomiji kot dijaki, ki jih ne. To je v preteklosti bilo potrjeno skozi več raziskav. V povprečju je pri večjih številkah bil tudi večji delež dijakov, ki vidijo rabljene izdelke primerljive z novimi. Opazimo lahko tudi, da tisti, ki kupujejo rabljene izdelke zaradi varstva okolja svoj prispevek označujejo z višjimi številkami (po večini od 7 do 10), kot pa tisti, ki kupujejo rabljene izdelke zgolj zaradi nižjih cen (ti so po večini označevali številke od 1 do 5, pri številki 6 s struktura odgovorov ni skladala z večjimi oz. Manjšimi številkami, temveč je bila nekaj vmes). To pomeni, da se dijaki, ki kupujejo rabljene izdelke zaradi koristnega vpliva na okolje zavedajo pomembnosti trajnostnega razvoja in vloge krožne ekonomij na okolje, kar je tudi eden izmed njihovih povodov za poseganje po rabljenih izdelkih. Skupni sklep je, da obstaja povezava med ozaveščenostjo o okoljskih vprašanjih in pripravljenostjo prispevati k krožni ekonomiji. Dijaki, ki so ozaveščeni o okoljskih vplivih, so bolj naklonjeni podpiranju krožne ekonomije s svojimi dejanji.

6. ZAKLJUČEK

Ob koncu raziskave sem imel dovolj podatkov, da sem lahko odgovoril na raziskovalno vprašanje: "Ali mladi vidijo koncept krožnega gospodarstva kot nekaj dobrega?" Ugotavljam, da čeprav večina mladih ne pozna pojma krožna ekonomija in so kritični do razvitosti trga rabljenih izdelkov v Sloveniji ter da čeprav obstaja delež takih, ki prispevajo manj, mladi krožno ekonomijo vidijo kot dobro. Tako med tistimi, ki kupujejo rabljene izdelke kot med tistimi, ki jih ne je velika večina takih, ki menijo, da bo v prihodnosti krožna ekonomija odigrala veliko vlogo tako na področju ekonomije, kot tudi na področju ekologije. Od tega jih večina pripomore h krožni ekonomiji tudi s poseganjem po rabljenih izdelkih.

Kot je bilo omenjeno že prej se je hipoteza izkazala za pravilno. Če se sklicujem na podatke razvidne na grafu 5 lahko vidimo, da 42,3% več dijakov odloča za rabljene izdelke iz finančnih razlogov

Tekom raziskovalnega dela so se pojavila nova vprašanja oz. ideje. Da bi bila raziskovalna naloga še bolj natančna, bi se lahko osredotočal na še več stvari. Ena izmed takih je na primer motivacija za nakup rabljenih izdelkov. Razširitev vprašanj o motivacijah za nakup rabljenih izdelkov bi omogočila bolj podrobno razumevanje, kaj vodi mlade k tem odločitvam. Lahko bi dodal vprašanja o pomembnosti trajnosti, socialnih vplivih ali drugih dejavnikih, ki vplivajo na njihove odločitve. Lahko bi se tudi bolj poglobil v analizo ozaveščenosti o lokalnih in globalnih pobudah za krožno ekonomijo, s čimer bi preučil, kako mladi poznajo lokalne in globalne pobude za spodbujanje krožne ekonomije ter kako se ti podatki povezujejo z njihovimi potrošniškimi navadami. Lahko bi se bolj osredotočal tudi na dohodek posameznika, koliko zapravijo na mesec itd. Prav tako bi lahko raziskoval položaj krožne ekonomije v preteklosti in njen razvoj skozi čas ter primerjal rezultat iz preteklosti z rezultati sedanjosti. Tako bi lahko ugotovil, kaj je trg rabljenih izdelkov skozi čas najbolj zaznamovalo.

Zavedam se tudi, da moja raziskovalna naloga ni brez napak in da obstajajo načini, kako bi jo lahko izboljšal. Že pri samem vprašalniku se pojavi problem, ko gre za izbiro podatkov. Treba je bilo previdno izbirati, kaj vse želim s vprašalnikom zajeti, da bi se izognil prevelikemu naboru podatkov sem moral iz vprašalnika izpustiti nekatere dele, ki bi jo morda izboljšali. Prav tako so rezultati ankete delno bili odraz samoevalvacije posameznikov, ki so jo reševali, zato so podatki posplošljivi le do neke mere. Lahko bi tudi lahko razširil vzorec dijakov za še bolj verodostojne rezultate.

Vsem pomanjkljivostim navkljub bi raziskovalno delo ob koncu označil za uspešno. Na koncu sem odgovoril na raziskovalno vprašanje in potrdil hipotezo. Prav tako sem dosegel svoj cilj, saj sem pridobil veliko informacij glede potrošniških navad mojih vrstnikov.

7. DRUŽBENA ODGOVORNOST

Krožna ekonomija bo v prihodnosti odigrala ključno vlogo tako na področju ekonomije kot tudi na področju ekologije. Za to je pomembno, da so mladi, ki dandanes prehajajo v odraslost o njej čim bolj ozaveščeni. V tej raziskovalni nalogi sem se osredotočal na potrošniške navade mladih. Osredotočal sem se na mnoge stvari, kot so delež mladih, ki kupuje rabljene izdelke, kje jih kupujejo, zakaj, kakšni so njihovi zadržki pri tem itd.

S pomočjo te raziskave lahko dobimo vpogled v potrošniške navade mladih. Lahko ugotovimo, kako dobro so seznanjeni s konceptom krožne ekonomije in kateri vidiki so jim najslabše poznani. To lahko služi kot podlaga za nadaljne ukrepe in dejavnosti pri širjenju trga rabljenih izdelkov na način, ki bi jim ga lahko približal na čim bolj učinkovit način.

Prav tako dobimo vpogled v stališča mladih glede krožne ekonomije. To je lahko v pomoč pri ustvarjanju pobud, ki bi potrebam mladih kot potrošnikom bolje ugovarjale.

Prav tako s pomočjo raziskave dobimo okvirno idejo o tem, kaj so pogoste ovire pri mladih, ko gre za doprinos h krožnemu gospodarstvu. Tako se lahko s temi problemi tudi spopademo in jih odpravimo, ter mlade bolj vpletemo v krožno ekonomijo. Prav tako je lahko to vir idej za izboljšanje in napredek na tem področju.

8. VIRI

1. Dahloff, D. Secondhand Shopping Gets a Boost, Especially with Well-Off Shoppers (online). 20. 3. 2023. (citirano 3. 2. 2024). Dostopno na naslovu: <https://www.conference-board.org/topics/multicultural-consumer/secondhand-shopping>
2. Depop, Depop reveals how much you can save by shopping secondhand (online). 3. 10. 2022. (citirano . 2. 2024). Dostopno na naslovu: <https://news.depop.com/company-news/depop-reveals-how-much-you-can-save-by-shopping-secondhand/>
3. Diaz, C. The secondhand clothing market is exploding (online). 10. 4. 2023. (citirano 2. 2. 2024). Dostopno na naslovu: <https://qz.com/the-secondhand-clothing-market-is-exploding-1850313653>
4. FRA. HOW RETAILERS ARE EMBRACING THE SECOND HAND CLOTHING MARKET (online). 4. 7. 2023. (citirano 2. 2. 2024). Dostopno na naslovu: <https://www.fashionretailacademy.ac.uk/news/how-retailers-are-embracing-the-second-hand-clothing-market>
5. Filidore, L. The Ethics of Thrifting (online). 2022-2023. (citirano 31. 1. 2024). Dostopno na naslovu: <https://wp.nyu.edu/mercerstreet/2022-2023/the-ethics-of-thrifting/>
6. Ginger, H. Ranking how EU countries do with the circular economy (online). 17. 5. 2018. (citirano 27. 1. 2024). Dostopno na naslovu: <https://www.politico.eu/article/ranking-how-eu-countries-do-with-the-circular-economy/>
7. geekhouse.io, Engaging Generation Z in Circular Economy (online). 5. 10. 2023. (citirano 27. 1. 2024). Dostopno na naslovu: https://www.linkedin.com/pulse/engaging-generation-z-circular-economy-geekhouse-io?trk=article-ssr-frontend-pulse_more-articles_related-content-card
8. Korenge, A. The current generation of teens find increasing enjoyment in the act of thrifting (online). 6. 9. 2022. (citirano 1. 2. 2024). Dostopno na naslovu: <https://eagleeye.news/26003/feature/the-current-generation-of-teens-are-finding-increasing-enjoyment-in-the-act-of-thrifting/>
9. Krožno gospodarstvo: definicija, pomen in prednosti (online). 24. 5. 2023. (citirano 27. 1. 2024). Dostopno na naslovu: <https://www.europarl.europa.eu/news/sl/headlines/economy/20151201STO05603/krozno-gospodarstvo-definicija-pomen-in-prednosti>
10. Nextplora, From thrift stores to your fingertips: The future of second-hand clothing (online). 21. 3. 2023. (citirano 3. 2. 2024). Dostopno na naslovu: <https://www.linkedin.com/pulse/from-thrift-stores-your-fingertips-future-second-hand-clothing/>
11. Sadananda, S. Why luxury fashion brands are embracing second-hand sales: beyond sustainability, taking control of the preloved market gets Gucci, Alexander McQueen

and Chloé more Gen Z clients for a start (online) 10. 3. 2023. (citirano 1. 2. 2024).

Dostopno na naslovu:

<https://www.scmp.com/magazines/style/luxury/article/3212940/why-luxury-fashion-brands-are-embracing-second-hand-sales-beyond-sustainability-taking-control>

12. Smith, P. Distribution of consumers in the secondhand apparel market in the United States in 2022, by gender (online) 11. 7. 2023. (citirano 28. 1. 2024). Dostopno na naslovu: <https://www.statista.com/forecasts/1386695/secondhand-apparel-consumer-share-by-gender-us>
13. Statista. Most common second-hand purchases by category in the U.S. as of September 2023 (online) 2. 2. 2024. (citirano 4. 2. 2024). Dostopno na naslovu: <https://www.statista.com/forecasts/997103/most-common-second-hand-purchases-by-category-in-the-us>
14. Thomas, J. C. This Country has the Best Circular Economy... (online). 29. 9. 2023. (citirano 27. 1. 2024). Dostopno na naslovu: <https://medium.com/carom-consulting/this-country-has-the-best-circular-economy-132ceaddb784>
15. Trove. The Secondhand Revolution: Global Market Set to Double In the Next 4 Years (online). 13. 4. 2023. (citirano 27. 1. 2024). Dostopno na naslovu: <https://www.linkedin.com/pulse/secondhand-revolution-global-market-set-double-next-4-years-troveco>
16. Wilson, L. The Future Looks Good for the Second-Hand Clothing Industry (online). 29. 5. 2023. (citirano 1. 2. 2024). Dostopno na naslovu: <https://civicscience.com/us-adults-popping-tags-thrift-stores/>

9. PRILOGA

VPRAŠALNIK NA TEMO KROŽNE EKONOMIJE

1. DEMOGRAFSKI DEL
 - Spol
 - Kateri letnik obiskuješ?
2. UVOD
 - Ali kupuješ rabljene izdelke
3. KUPOVANJE IZDELKOV IZ DRUGE ROKE
 - Zakaj kupuješ rabljene izdelke?
 - Katerih izdelkov kupuješ največ?
 - Ali si že kdaj prodal/a ali izmenjal/a izdelek z drugim
 - Katerih izdelkov iz druge roke največ kupuješ?
4. POSEGANJE PO OBLAČILIH, OBUTVI IN MODNIH DODATKIH
 - Koliko denarja v povprečju porabiš pri nakupu rabljenega kosa oblačila, obutve ali modnega dodatka v primerjavi z novim izdelkom
 - Kje kupuješ rabljena oblačila, obutev in modne dodatke
 - Označi, kakšen je tvoj odnos do naslednjih spletnih mest na podlagi kupovanja rabljenih oblačil, obutve in modnih dodatkov
5. ZADRŽKI
 - Rabljenih oblačil, obutve oziroma modnih dodatkov ne kupujem, ker...
6. POLOŽAJ TRGA RABLJENIH IZDELKOV
 - Ali meniš, da so rabljeni izdelki lahko primerljivi z novimi?
 - Ali meniš, da je trg rabljenih izdelkov v Sloveniji dovolj razvit in dostopen?
 - Ali meniš, da je trg rabljenih izdelkov z vidika ekonomije in okoljevarstva dobra naložba za prihodnost?
 - Ali poznaš izraz krožna ekonomija?
7. PRISPEVEK H KROŽNI EKONOMIJI
 - Na lestvici od 1 do 10 označi, koliko kot potrošnik pripomoreš h krožni ekonomiji, pri čemer 1 najmanj, 10 pa največ.